

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті висвітлено проблеми державного регулювання розвитку анімаційної діяльності в Україні, розглянуто питання її нормативно-правового закріплення; наголошено на необхідності негайного юридичного визнання сфери надання анімаційних послуг та вдосконалення рекреаційного законодавства.

В статье освещены проблемы государственного регулирования развития анимационной деятельности в Украине, рассмотрены вопросы ее нормативно-правового закрепления; сделано ударение на необходимости немедленного юридического признания сферы предоставления анимационных услуг и усовершенствования рекреационного законодательства.

In article problems of state regulation of development of animation services in Ukraine are covered, questions of their standard and legal consolidation are considered; it is emphasized on need of immediate legal recognition of the sphere of providing animation services and improvements of the recreational legislation.

Ключові слова: державне регулювання, анімаційна діяльність, послуги, юридичне визнання, законодавство.

Розвиток сучасної світової економіки зорієнтований на створення умов для розкриття та реалізації людської здатності до продуктивної і творчої праці, адже людський фактор став сьогодні не просто джерелом економічних можливостей, а й показником соціальної спроможності економіки. В умовах ринкової економіки інтелект, здоров'я, здібності часто не розглядаються людиною як засоби власної реалізації при створенні суспільного продукту, що призводить до нездатності людини адаптуватися як до умов ринку, так і до життя в інформаційному суспільстві. Розв'язання цієї проблеми значно ускладнюється без розв'язання суперечностей державного регулювання рекреаційної сфери і, зокрема, розвитку анімаційних послуг в Україні, які перебувають сьогодні на стадії становлення.

Теоретичне підґрунтя державного регулювання анімаційної сфери міститься в постнеокласичній науці, яка орієнтована на вивчення людини як складової природних комплексів у так званих «людинорозмірних» теоріях. Такими є теорії повсякденності: теорія влади М.Фуко, яка розкриває дію механізму влади на формування кількісних і якісних характеристик населення; теорія просторово-часової динаміки Т.Хегерстранда, яка пояснює механізм дії держави щодо регулювання поведінки людини; теорія формування простору А.Лефевра, що доводить здатність держави впливати на людську свідомість засобами мистецтва та освіти, які існують у планувальній та архітектурно-планувальній організації міст; теорія гри Й.Гейзінги, що обґрунтовує здатність держави змінювати поведінку людини, використовуючи культуротворчі особливості гри. Зазначені теорії становлять теоретичне підґрунтя системи механізмів державного впливу на формування поведінки населення, що ґрунтується на свідомому ставленні до власних якісних характеристик, діяльності з їх збереження та розвитку засобами рекреації [1, с.7-8].

Останнім часом інтерес до досліджуваної проблематики зростає, що знайшло відображення у працях зарубіжних та вітчизняних вчених:

Л.Волик [2], Т.Дедуріної [3], А.Котанса [4], Т.Лесиної [5], Н.Максимовської [6], С.Скляра [7] та ін.

Огляд та аналіз наукових доробок дозволив зробити висновки щодо недостатньої розробленості питань державного регулювання розвитку анімаційної сфери. Більшість авторів торкаються лише тем, пов'язаних із соціокультурним та педагогічним вимірами дозвіллевого простору.

Інтерес до обраної теми підсилюється й тим, що в Україні поки що не існує цілісного спеціального законодавства щодо організації анімаційної діяльності суб'єктами туристичної діяльності. Тому туристичні підприємства у цій царині змушені керуватися вже існуючими законами та нормативно-правовими актами, які регламентують сферу туризму. Зокрема, Законом України «Про туризм», Законом України «Про курорти», Закон України «Про захист прав споживачів», Законом України «Про інформацію», Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні» та інші.

Отже, метою статті є висвітлення проблем державного регулювання розвитку анімаційної діяльності в Україні, розгляд питань її нормативно-правового закріплення; наголошення на необхідності негайного юридичного визнання сфери надання анімаційних послуг та вдосконаленні рекреаційного законодавства.

Кінцевими результатами державного регулювання в галузі туризму, а відповідно, і у сфері надання анімаційних послуг, є забезпечення закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, відновлення і зміцнення здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав, що прописано в Законі України «Про туризм» [8].

Зауважимо, що саме завдяки анімаційній діяльності сукупність різномірних окремих туристичних послуг є цілісним туристичним продуктом. Адже окрема туристична послуга (розміщення, харчування, транспортування, екскурсії, побутові послуги, культурно-видовищні заходи, спортивні, рекреаційно-оздоровчі послуги і т.п.) може задовольнити тільки якусь конкретну потребу туриста, а не комплекс його потреб. Тому виникає об'єктивна необхідність об'єднання різних за призначенням туристичних послуг у єдиний комплекс, який і прийнято називати туристичним продуктом.

У Законі України «Про туризм» туристичний продукт визначається як попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, який поєднує не менше двох таких послуг, що реалізуються або пропонуються до реалізації за визначеною ціною. До складу туристичного продукту входять послуги перевезення, розміщення, організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо, тобто послуги, спрямовані на задоволення потреб туриста під час його подорожі. Визначаючи туристичну послугу коротко, слід зазначити, що це доцільна діяльність із задоволення якої-небудь потреби туриста.

Отже, пропонуємо розуміти анімаційну діяльність як сукупність різних видів діяльності з організації дозвілля, спрямованих на компенсацію, відновлення та

розвиток якісних характеристик людини, необхідних для її участі у створенні суспільного продукту в умовах ринку. Це досягається збалансуванням або ж гармонізацією перевантажень і недовантажень на функціональні стани людини і відповідає сучасному характеру праці. Подібне тлумачення анімаційної діяльності, по-перше, виводить її за межі організованого відпочинку та змістовного дозвілля і вводить у побутову і виробничу сфери, по-друге, є основою визначення сутності понять анімаційної сфери. Подальше їх впровадження у систему законодавчих і правових норм дасть змогу державному правовому, фінансовому та організаційному механізмам забезпечувати відповідні сучасному характеру праці якісні та кількісні характеристики населення засобами анімаційної сфери.

Через відсутність державних регулюючих механізмів анімаційної діяльності пересічні українці зневажливо ставляться до власної буденності під час відпочинку чи туристичної поїздки, не усвідомлюють важливості психічної рівноваги й інтелектуального розвитку, що забезпечуються відповідним станом фізичного та духовного здоров'я, розвиток яких, у свою чергу, дає змогу взяти участь у створенні суспільного продукту і які є засобом власного забезпечення та добробуту родини.

Сучасний стан анімаційної сфери в Україні характеризується неналежним рівнем фінансування та організації, що великою мірою пояснюється нерозробленістю законодавства щодо цієї сфери.

Юридично сфера анімаційної діяльності не визнана, як і не визнана така діяльність як різновид економічної. Вона існує лише як підклас 92.72.0 «Інша діяльність у сфері відпочинку та розваг» класу 92.7 «Діяльність у сфері відпочинку та розваг», який включає:

- діяльність, пов'язану з проведенням дозвілля і не віднесену до інших підкласів: діяльність луна-парків та пляжів, включаючи здавання під найм пляжного устаткування: пляжних кабін, роздягалень, крісел тощо;
- діяльність, пов'язану з любительською та спортивною рибалкою;
- надання транспортних засобів для відпочинку та розваг, наприклад, прокат велосипедів різних типів, діяльність центрів верхової їзди та кінноспортивних манежів;
- дресирування домашніх тварин;
- запрошення акторів на ролі у кінофільмах, телевізійних передачах, театральних виставах.

Цей підклас не включає: діяльність агентів та агентств, що виконується від імені фізичних осіб та полягає в отриманні ангажементів на участь у кінофільмах та інших видовищних заходах; іншу діяльність у сфері відпочинку та розваг (циркові вистави) чи діяльність шкіл танцю.

Тим не менше, дієва і структурована система механізмів державного регулювання анімаційної сфери та їх нормативно-правового закріплення повинна бути розроблена. Її головне призначення – це здійснення впливу на поведінку різних суб'єктів: держави, населення, виробничих структур шляхом встановлення між ними правових, фінансових та організаційних відносин, які спонукатимуть населення (туристів, клієнтів, споживачів) свідомо залучатися до здійснення

анімаційної діяльності.

Звісно, основою такої системи є правовий механізм, який через створення нормативно-правової бази, заснованої на конституційно визнаному праві громадян на рекреацію і, відповідно, на рекреаційну анімацію та його подальшу конкретизацію в законах та підзаконних актах дасть змогу визначити: відносини між суб'єктами, що створюють умови для надання анімаційних послуг і, власне, надають їх, та населенням; між самими суб'єктами, які створюють умови для надання анімаційних послуг або ж самі надають їх, через визнання анімації як економічного виду діяльності; відносини між державою і населенням, роботодавцями та працівниками, між державою та роботодавцями через визначення і розподіл повноважень органів, що забезпечуватимуть взаємодію між суб'єктами; відносини щодо забезпечення дотримання регламентованих у попередніх двох групах норм і правил шляхом встановлення широкого спектра правових та організаційних гарантій реалізації права на залучення до рекреаційної анімації та відповідальності за неправомірні дії. Приведений у дію через встановлення фінансових відносин суб'єктів анімаційної сфери фінансовий механізм дасть можливість сформувавши відповідні статті бюджетів, що акумулюють кошти для фінансового забезпечення надання анімаційних послуг населенню. Правовий механізм зумовлюватиме дію організаційного механізму, який здійснюватиме координаційний зв'язок між всіма суб'єктами анімаційної сфери шляхом передачі та отримання інформації, спрямування грошових потоків, прийняття рішень щодо вдосконалення правового механізму, чим забезпечуватиме стабільність та усталеність системи механізмів державного регулювання розвитком анімаційних послуг.

Організаційний механізм, на нашу думку, повинен мати у своєму складі два уповноважених органи управління сферою надання анімаційних послуг, які можна утворити шляхом перерозподілу повноважень органів управління тих галузей, що провадять у межах своїх повноважень також і анімаційну діяльність. Департамент з рекреації в системі Міністерства праці та соціальної політики через організацію й контроль за встановленими правовими нормами відносин між працівниками і роботодавцями та між останніми і суб'єктами, які створюють умови для надання анімаційних послуг населенню, здійснює раціональне використання коштів, забезпечує необхідний розвиток продуктивних сил людини шляхом запобігання виникненню професійних захворювань та старінню знань і навичок. Координаційну дію всіх суб'єктів рекреаційної сфери повинне забезпечувати Державне агентство України з туризму та курортів, Положення про яке було затверджене Указом Президента України від 8 квітня 2011 року № 444.

Функції з реалізації державної політики у сфері туризму станом на сьогодні виконують Міністерство інфраструктури України, яке є правонаступником Міністерства культури і туризму України, та Державне агентство України з туризму та курортів – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Віце-прем'єр-міністра України – Міністра інфраструктури України. Крім того, саме Держтуризмкурорт України, відповідно до покладених на нього завдань також,

бере участь у підготовці навчальних планів і програм навчання фахівців у галузі туризму та курортів, їх професійній підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації. в частині функцій з реалізації державної політики у сфері туризму [9].

Отже, на сьогодні в Україні відсутнє цілісне спеціальне законодавство щодо організації анімаційної діяльності суб'єктами туристичної діяльності. Тому туристичні підприємства у цій царині змушені керуватися вже існуючими законами та нормативно-правовими актами, які регламентують сферу туризму і курортів у нашій державі.

Таким чином, практика державного регулювання анімаційної сфери в Україні поки що не є досконалою. На наш погляд, сьогодні державне регулювання розвитку анімаційних послуг в Україні потребує системно пов'язаних правового, організаційного та фінансового механізмів, негайного юридичного визнання сфери надання анімаційних послуг, вдосконалення рекреаційного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Яцук Н.В. Державне регулювання рекреаційної сфери України: автореф. дис. канд. наук з державного управління: 25.00.02 / Н.В. Яцук; Класичний приватний університет. – Запоріжжя, 2010. – 24 с.
2. Волик Л. Анімація як нове явище вітчизняної педагогічної науки / Л. Волик // Шлях освіти. – 2009. – № 1. – С. 6 – 9.
3. Дедурина Т.В. Функциональный подход к развитию анимационной деятельности учреждений культуры: социально-культурный аспект : автореф. дис. на соискание научн. степ. канд. пед. Наук / Т. Дедурина. – МГУКИ, 2009. – 25 с.
4. Котанс А.Я. Технология социально-культурного сервиса и туризма: учеб.пособие/ А.Я.Котанс.- М.:Флинта : НОУ ВПО «МПСИ», 2010.- 384с.ISBN 978-5-9765-0803-3.
5. Лесина Т.М. Соціально-педагогічні умови стимулювання майбутніх соціальних педагогів до анімаційної діяльності : Дис. канд. наук: 13.00.05 – 2009. – 253 с.
6. Максимовська Н.О. Фахова підготовка майбутніх соціальних педагогів до здійснення анімаційно-дозвілєвої діяльності (на прикладі Харківської державної академії культури) / Н.О. Максимовська // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – №4 (215). – 2011. – С. 212-218.
7. Скляр С. Ю. Соціокультурні трансформації дозвілєвого простору молоді в умовах суспільних перетворень в Україні / С. Ю. Скляр // Соціальні технології. – 2010. – № 10. – С. 206 – 214.
8. Закон України «Про туризм» (із змінами) №324/95-вр в редакції від 07.03.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>
9. Указ Президента України від 8 квітня 2011 року №444 «Про Положення про Державне агентство України з туризму та курортів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/ua/about/state/>